

ARHEOLOGIE ȘI ISTORIE ANTICĂ

Coefficientul de credibilitate a reconstituirii realităților istorice

Ion NICULIȚĂ

Este cunoscut că apariția și evoluția evenimentelor sau fenomenelor istorice sunt determinate de locul, vremea și condițiile/ circumstanțele în care s-au derulat. Această constatare, devenită axiomă, este acceptată de majoritatea specialiștilor, indiferent de coloratura lor ideologică. Însă, în acest context mai puțin se atrage atenția asupra nivelului de contemplare și cognitivitate a celor ce s-au petrecut. Generațiile evului mediu nu au apreciat la justa lor valoare mentalitatea și sistemul creativ al antichității, tot așa cum cei din epoca modernă – civilizația medievală etc. Cauzele ce au condus la o asemenea situație sunt atât de ordin obiectiv, cât și subiectiv. În această ordine de idei e necesar de menționat, că utilizarea surselor în reconstituirea trecutului ocupă un rol primordial, indiferent de caracterul sau originea lor (sunt artefacte, mituri sau narațiuni etnogeografice). Însă, ele, în mare măsură, nu dispun de un coeficient constant de credibilitate.

Pentru a ilustra această realitate e suficient de apelat la teoria antropogenezei, care în decursul secolului XX - începutul secolului XXI a suferit o evoluție ascendentă și contradictorie. Sunt cunoscute exemple mult mai concrete. Legendarele urbe Troia, Cnossos, Micene, Pylos, Tirint etc., deși actualmente în baza materialelor arheologice și relatărilor mitologice au o localizare cât de cât cunoscută, însă nu există nici un argument ce ar demonstra concret locul și perioada lor de activitate. Istoria Greciei și a Romei antice reconstituită, în mare măsură în baza relatărilor autorilor antici, mulți din ei contemporani ai evenimentelor descrise, în linii majore e subiectivă. Narațiunea antică, ca și cea din zilele noastre, apăra anumite interese, fie de orgoliu, fie de neam, polis sau economic. În unele cazuri, chiar de compe-

țiile olimpice (conflictul aheeano-cretan – mitul despre Tezeu și minotaur), fie de alt sens.

Materialele arheologice au și ele un caracter bizar, fiindcă în cele mai frecvente cazuri pot indica epoca și nu un segment cronologic scurt și precis, iar localizarea urbelor sau evenimentelor rămâne aproximativă. Aceasta se răsfrânge și asupra lumii barbare cunoscută după tradiția antică, coroborată cu datele ce rezultă din analiza materialelor arheologice.

Coeficientul de credibilitate este minim și în cazul documentelor istoriei recente, deoarece ele se realizează într-un limbaj specific, fie diplomatic, fie ideologizat. Cum ar trebui de tălmăcit fraza din documentul semnat de ministrul de externe al României Petre Roman și omologul său din Republica Moldova „scris într-o limbă comună”? Viitoarele generații nu vor fi în stare să descifreze adecvat o asemenea formulare a diplomației moldo-române de la începutul secolului XXI.

Evenimentele istorice pot fi reconstituite ori parțial, ori aproximativ. Diferența în mentalitatea generațiilor din diferite epoci istorice minimalizează coeficientul de credibilitate și nu permite o reconstituire adecvată a realităților istorice.